

Falten policies locals?

Algunes veritats incòmodes sobre l'organització i els sistemes de treball de les nostres policies locals

Albert Calderó

Gairebé tots els caps de policia local del nostre país tenen guardat al calaix un petit estudi que demostra que si tinguessin un 5 o un 10 per cent més de policies en plantilla podrien funcionar molt millor. Cada vegada que l'alcalde els demana que facin un servei que surt una mica de la rutina, o els critica per haver gestionat malament un incident, o pels pobres resultats, o per l'excés d'hores extres, treuen l'estudi i diuen que amb uns quants agents més sí que podrien funcionar molt millor... D'aquesta manera tenen una bona excusa per deixar de fer moltes coses que se'ls demana i per seguir fent de la manera de sempre les coses de sempre.

I tan aviat com aconseguen aquest augment de plantilla s'afanyen a escriure un altre estudi explicant com podrien funcionar molt millor si tinguessin un 5 o un 10 per cent més de policies en plantilla... i així fins a l'infinit.

D'aquesta forma els polítics de tots els partits s'han convençut que falten policies. Sempre en falten. En totes les eleccions municipals de la democràcia, incloent les de 2011, en plena crisi, tots els partits, sense excepció, van proposar augmentar les plantilles de la policia local. I ara, després de sis anys en plena crisi, la llei de pressupostos prohibeix a tots els ajuntaments incrementar les plantilles, i fins i tot prohibeix cobrir les places vacants, excepte en el cas de la policia local, on es poden fer les dues coses. Això en un país que, des de fa més de deu anys, té el nombre de policies per cada 1000 habitants més alt de la Unió Europea !

Aquestes són les xifres d'Eurostat per a diversos països d'Europa l'any 2010 :

	Policies cada 1000 habitants	Increment de plantilla 2001-2010 en %
Espanya	5,2	27
Turquia	5,0	-2
Itàlia	4,6	2
Bèlgica	3,7	6
França	3,3	-9
Alemanya	3,0	-2
Regne Unit	2,7	11
Polònia	2,6	-4

Espanya té la xifra més alta d'Europa en policies cada 1.000 habitants, fins i tot més alta que Turquia, que té una quasi-guerra civil a bona part del seu territori, i molt més alta que la dels països de referència de la Unió Europea; però a més, el nombre de policies ha estat creixent a un ritme brutal: entre 2001 i 2010 un augment del 27%, en clar contrast amb els altres països , amb creixements molt moderats o fins i tot amb reduccions netes.

I no sembla que tinguem més seguretat que tots aquests països , ni tampoc que tinguem més inseguretat... el que tenim és la sensació que falta policia, Per què ? Doncs perquè tots tenim experiència d'incidents on la policia no ha aparegut, o ha trigat molt a aparèixer, o no ha sabut resoldre el problema.

El problema és molt senzill. No falten policies. Falta organització de la policia. La immensa majoria de cossos de policia al nostre país estan organitzats segons uns principis erronis, que no han canviat des de fa gairebé cent anys, i que són una adaptació de l'organització de la infanteria. En una guerra moderna, des de finals de la primera guerra mundial, la infanteria només es dedica a ocupar el territori. Després que l'aviació, els míssils, els canons i els tancs hagin destrossat l'enemic, arriba la infanteria i es desplega, de manera estàtica i permanent, 24 hores al dia, 365 dies a l'any, la infanteria es limita a ser-hi i a vigilar que no passi res.

Això fa la nostra policia a gairebé tot arreu: Ser-hi 24 hores al dia, 365 dies l'any. Molts d'ells tancats a la caserna, o bé de dos en dos tancats al cotxe, o bé de quatre en quatre xerrant a una cantonada... Ser-hi 24 hores al dia 365 dies a l'any garanteix que una gran part del temps de treball la policia no tingui feina. Quina feina de policia hi ha en una ciutat mitjana del nostre país moltes nits d'hivern entre setmana? Els policies a aquestes hores mortes sense feina no tenen més opció que aprofitar el temps dormint, o bé estudiant carreres universitàries...

La culpa no és dels policies. La culpa és dels governs (de tots els colors polítics) i dels directius públics que no els governen ni dirigeixen per a res. Que no els donen feina, ni objectius precisos, ni els donen protocols ni instruccions precises de treball. Per això a tots ens sembla que falten policies, quan en tenim molts més que els països del nostre entorn.

La culpa també és d'una concepció anacrònica de la feina policial, que es tradueix en un sistema de formació dels policies equivocat. Als policies no se'ls ha de formar amb aquesta lògica de màster universitari de barriada, intoxicant-los amb temaris jurídics i de psicologia criminal... El treball policial és un treball professional de qualificació mitjana, que requereix una formació professional pràctica, d'ús de les eines de l'ofici, d'entrenament d'hàbits correctes de relació amb el públic, i d'aprenentatge d'habilitats professionals. De la formació que se'ls dóna ara surten policies amb un cap com un timbal però sense saber moltes de les coses més elementals de l'ofici.

Aquest enfocament erroni de l'ofici i de la formació d'entrada parteix de pensar que el policia és un jurista artesà que ha d'anar pel món i adoptar ell sol instantàniament la conducta correcta davant de qualsevol incident que trobi, comparant els fets amb el que prescriuen les lleis, que en teoria han de saber-se de memòria. És a dir, es pretén que un policia, en dècimes de segon, i enmig de la tensió de l'incident de carrer, analitzi els fets, els contrasti de memòria amb la llei (que per cert canvia cada dos per tres), prengui una decisió correcta i la posi en pràctica de manera impecable. Se li demana al policia que en uns instants faci una cosa similar a la que fa un jutge després de setmanes, mesos o anys de pensar i d'estudiar els fets i la llei. És un disbarat!

Un agent de policia ha de tenir ben apresos i entrenats un conjunt de comportaments estàndard davant de tots els incidents més habituals, i tots els policies del mateix cos han de reaccionar exactament igual davant del mateix incident. I davant d'incidents confusos , inhabituals i no entrenats han de tenir el dret d'abstenir-se d'intervenir i de demanar instruccions. No han de ser artistes de la improvisació. Han de ser una professió uniformada, i no només en el vestit, també en la conducta.

Amb el sistema formatiu actual el que passa després en realitat és que els policies, cada cop que troben un incident i no saben com reaccionar, que és gairebé sempre, desapareixen tan ràpid com poden. I fan molt bé, és la reacció més assenyada i menys perjudicial per a la societat. Però així sempre creiem que falten policies, perquè sovint no hi són quan se'ls necessita...

El resultat és que tenim molts més policies dels que serien necessaris, i molts més dels que podem pagar, i alhora en falten, i mai hi són quan hi ha feina.

Hi ha alguns càrrecs polítics i directius locals que ho estan començant a entendre, i estan començant a promoure canvis per augmentar exponencialment l'eficàcia policial i alhora reduir una mica les plantilles. Però haurien de ser molts més.

Gener de 2014